

M t trong nh ng n i dung cũng r t quan tr ng c n đ c s a đ i trong B lu t Hình s 2015 (BLHS 2015) là phân lo i i t i ph m, vì n u không phân lo i đ c t i ph m thì không th có ch tài t ng ng v i hành vi cũng nh h u qu c a t i ph m gây ra. So v i BLHS 1999 thì BLHS 2015 qui đ nh v phân lo i i t i ph m có nhi u đi m m i, tỉ n b , phù h p v i đ u tranh phòng ch ng t i ph m trong giai đ o n hi n nay, nh t là nhóm t i m i phát sinh nh nhóm t i công ngh cao, tham nhũng, môi tr ng... đang đi n bi n ngày càng tinh vi và ph c t p.

Đ i u 9 BLHS 2015, qui đ nh:

"Phân lo i i t i ph m

1. Căn c vào tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i c a hành vi ph m t i đ c quy đ nh trong B lu t này, t i ph m đ c phân thành 04 lo i sau đây:

- a) T i ph m ít nghiêm tr ng là t i ph m có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i không n mà m c cao nh t c a khung hình phạt do B lu t này quy đ nh đối v i t i ấy là phạt t iên, phạt ca i ta o không giam giữ hoặc c phạt tù đ n 03 năm;
- b) T i ph m nghiêm tr ng là t i ph m có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i n mà m c cao nh t c a khung hình phạt do B lu t này quy đ nh đ i v i t i y là t i trên 03 năm tù đ n 07 năm tù;
- c) T i ph m r t nghiêm tr ng là t i ph m có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i r t n mà m c cao nh t c a khung hình phạt do B lu t này quy đ nh đ i v i t i y là t i trên 07 năm tù đ n 15 năm tù;
- d) T i ph m đ c bi t nghiêm tr ng là t i ph m có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i đ c bi t n mà m c cao nh t c a khung hình phạt do B lu t này quy đ nh đ i v i t i y là t i trên 15 năm tù đ n 20 năm tù, tù chung thân hoặc t i hình.

2. T i ph m do pháp nhân th ng m i th c hi n đ c phân lo i căn c vào tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i c a hành vi ph m t i theo quy đ nh t i kho n 1 Đ i u này và quy đ nh t ng ng đ i v i các t i ph m đ c quy đ nh t i Đ i u 76 c a B lu t này.

Bài vi t này xin nêu m t số đi m m i v phân lo i i t i ph m c a BLHS 2015 so v i BLHS 1999. C th :

Th nh t, tách qui đ nh v phân lo i i t i ph m thành đ i u lu t riêng bi t đ tránh vi c nh m l n v các lo i i t i ph m.

BLHS 1999 qui đ nh v khái ni m t i ph m và phân lo i i t i ph m trong cùng m t đ i u lu t t i, Đ i u 8. BLHS 2015, tách n i dung phân lo i i t i ph m thành đ i u riêng bi t là Đ i u 9. Vi c s a nh v y là phù h p vì khái ni m t i ph m và phân lo i i t i ph m là hai n i dung hoàn toàn khác nhau, do đó vi c g p hai đ i u lu t l i thành m t đ d n đ n nh n th c không c th , r ch rời gi a hai khái ni m t i ph m và phân lo i i t i ph m. Vi c qui đ nh phân lo i i t i ph m thành đ i u riêng đã th hi n đ c tính minh b ch trong qui đ nh t i ph m và phân lo i i t i ph m.

Th hai, đ i d u hi u "gây nguy hi cho xã h i" thành đ u hi u "có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i".

Theo qui đ nh tr i kho n 2 Đ i u 8 BLHS 1999 thì phân lo i i t i ph m ph i căn c vào tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i c a hành vi ph m t i, t ó t i ph m đ c chia thành t i ph m ít nghiêm trọng, t i ph m nghiêm trọng, t i ph m r t nghiêm trọng và đ c bi t nghiêm trọng.

Tuy nhiên khi qui đ nh c th v t ng lo i i t i ph m thì tiêu chí phân lo i i t i kho n 3 Đ i u 8 BLHS 1999 l i y d u hi u **nguy hi cho xã h i** làm căn c ; c th : t i ph m ít nghiêm trọng là t i ph m **gây nguy hi không n** cho xã

h i; t i ph m nghiêm tr ng là t i ph m

gây nguy h i l n cho xã h i

... Do v y, vi c s a đ i b sung d u hi u "

gây nguy h i cho xã h i

" thành "

có tính ch t và m c đ nguy hi m cho xã h i

" là nh m b o đ m tính đ ng b c a BLHS 2015.

Th ba, s a đ i căn c phân lo i t i ph m t i ít nghiêm tr ng.

Theo qui đ nh t i Đ i u 9 BLHS 2015 thì vi c xác đ nh t i ph m ít nghiêm tr ng ph i d a vào m c cao nh t c a khung hình ph t do BLHS qui đ nh đ i v i t i đó. N u hình ph t đ c qui đ nh là hình ph t ti n, hình ph t c i t o không giam gi ho c hình ph t tù đ n 03 năm thì xác đ nh đó là t i ít nghiêm tr ng.

V n đ này đ c nhà làm lu t lý gi i là vi c xác đ nh t i ph m ít nghiêm tr ng ch căn c vào m c ph t tù không quá 03 năm nh BLHS 1999 s không bao quát h t các khung không có hình ph t tù. Vì v y, BLHS 2015 b sung theo h ng ngoài qui đ nh m c ph t tù đ n 03 năm còn b sung thêm các hình ph t khác nh ph t ti n, c i t o không giam gi .

Th t, Đ i u 9 BLHS 2015 đã đ c Qu c h i đ c s a đ i, b sung theo Lu t s :

12/2017/QH14 ngày 20/6/2017, theo h ng c c u l i toàn b đ i u lu t này. Theo đó, 4 kho n (1, 2, 3 và 4) c a Đ i u 9 đ c chuy n thành 4 ti t (a, b, c và d) c a kho n 1 và b sung kho n 2 c a đ i u này đ quy đ nh trách nhi m hình s c a pháp nhân th ng m i ph m t i và phân lo i t i ph m đ i v i pháp nhân th ng m i. Kho n 2 Đ i u 9 quy đ nh vi c phân lo i t i ph m đ i v i pháp nhân th ng m i theo h ng vi n d n cách phân lo i đ i v i cá nhân ph m t i, căn c vào tính ch t, m c đ nguy hi m c a hành vi ph m t i do cá nhân th c hi n đ quy đ nh t ng ng hành vi ph m t i c a pháp nhân th ng m i. Cách quy đ nh này là c b n phù h p trong đ i u ki n l n đ u tiên BLHS quy đ nh v trách nhi m hình s c a pháp nhân th ng m i và t o thu n l i trong th c ti n áp d ng. Đ ng th i, vi c phân lo i t i ph m đ i v i pháp nhân th ng m i ph m t i thành 04 lo i t ng ng v i phân lo i t i ph m đ i v i cá nhân còn là căn c xác đ nh các lo i th i hi u, th i h n, th m quy n... trong t ng hình s ./.

Lê H ng Vân